

Серія «Мій конспект»
Заснована 2008 року

О. І. Золотарьова

Музичне мистецтво

3 клас

(за підручником О. В. Лобової)

Харків
«Видавнича група “Основа”»
2015

УДК 37.016
ББК 74.26
З-80

Серія «Мій конспект»
Заснована 2008 року

Золотарьова О. І.

З-80 Музичне мистецтво. 3 клас (за підручником О. В. Лобової) / О. І. Золотарьова. — Х. : Вид. група «Основа», 2015. — 79, [1] с. : іл., схеми, табл. — (Серія «Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-_____-__.

Видання «Мій конспект» — це серія посібників, що ставлять за мету надати допомогу вчителю під час підготовки та проведення уроку. Автор пропонує базову основу конспектів уроків музичного мистецтва на відривних аркушах та орієнтовне календарне планування за підручником О. В. Лобової, рекомендованим наказом МОН України від 17.07.2013 р. № 994. Узявши за основу це видання, учитель може створити власний конспект уроку, скоротивши або доповнивши запропонований тут матеріал.

Для вчителів початкових класів, учителів музики загальноосвітніх навчальних закладів і студентів відповідного фаху педагогічних навчальних закладів.

**УДК 37.016
ББК 74.26**

ISBN 978-617-00-_____-__

© Золотарьова О. І., 2015
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2015

ПЕРЕДНЕ СЛОВО

Головна мета сучасної музичної педагогіки — формування музичної культури школярів як невід’ємної складової духовної культури особистості. Цілеспрямоване, систематичне музичне виховання здійснюється в школі на уроках музичного мистецтва — разом із літературою та образотворчим мистецтвом вони становлять естетичний цикл. Твори образотворчого мистецтва, художнє слово допомагають передати глибину почуттів, ідей, утілених у музиці. У свою чергу музика здатна викликати настрій, співзвучний із багатьма творами живопису та літератури. Отже, вивчення музичного мистецтва в школі має важливе значення для всебічного розвитку особистості дитини.

Викладання музичного мистецтва в школі має бути не тільки інформативним, а й емоційним: на уроці має панувати атмосфера гармонії та доброзичливості, що сприятиме кращому усвідомленню творів мистецтва та викликатиме позитивні емоції від спілкування з ними. Звертаємо увагу на те, що проведення фізкультхвилинки під час уроку в початковій школі є важливим для відпочинку учнів і для їхнього налаштування на подальшу плідну працю: у якій саме частині уроку слід зробити таку перерву — учитель вирішує самостійно.

Плани-конспекти уроків нашого видання спрямовані на:

- формування культури музичного сприйняття першокласників (набуття досвіду музично-слухацької діяльності і нових музичних вражень, формування потреби в сприйнятті музики, виховання адекватних емоційних реакцій на музику);
- формування і розвиток музично-виконавської культури учнів (набуття досвіду хорового, ансамблевого та сольного співу, а також елементарного музикування та імпровізації на дитячих музичних інструментах).

Пропонований посібник містить методичні рекомендації щодо організації та проведення уроків, орієнтовне календарно-тематичне планування, детальні розробки 35 планів-конспектів уроків, складених відповідно до підручника О. В. Лобової «Музичне мистецтво : підруч для 3 кл. загальноосвіт. навч. закладів. — К. : Школяр, 2013. — 160 с. : іл.» (рекомендований наказом Міністерства освіти і науки України від 17.07.2013 р. № 994), та має на меті подати реальну допомогу як учителеві-початківцю, так і фахівцеві щодо організації та проведення сучасного уроку музичного мистецтва.

Уміщені тут матеріали вчитель може використовувати на власний розсуд (повністю або частково), ураховуючи індивідуальні особливості учнів, рівень їхньої підготовки та умови проведення уроків тощо.

Сподіваємося, що наш посібник розширить інформаційний, наочний і методичний арсенал учителя музики, підвищить рівень його професійної кваліфікації, збагатить викладацький досвід.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лобова О. В. Музичне мистецтво : підруч. для 3 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О. В. Лобова. — К. : Школяр, 2013. — 160 с. : іл.
2. Ланцюженко З. Д., Школьник С. Я. Перші кроки школяра у світ музики : навч.-метод. посіб. / З. Д. Ланцюженко, С. Я. Школьник. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. — 104 с.
3. Лобова О. В. Здрастуй, музико! : навч. посіб. для 2 кл. чотириріч. і 1. кл. триріч. початк. шк. ч. I / О. В. Лобова. — К. : Освіта, 1998. — 96 с.
4. Майбутнім першокласникам: книга для читання дітям шостого року життя / А. А. Ємець та ін.; заг. ред. О. В. Джежелей. — Х. : Вид. група «Основа», 2007. — 320 с.
5. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах : навч. посіб. / Е. П. Печерська. — К. : Либідь, 2001. — 272 с.
6. Яскулко М. К. Музика. 3 клас. Тематичне планування та розробки уроків / М. К. Яскулко. — Х. : Вид-во «Ранок», 2009. — 144 с.

ОРІЄНТОВНІ ПЛАНИ-КОНСПЕКТИ УРОКІВ

I семестр. В ГОСТЯХ У ПІСНІ

I чверть

Урок 1. КЛИЧЕ, ЗВЕ ДЗВІНОЧОК НАС

Мета (формувати компетентності):

- **ключові:** *уміння вчитися* (уміння зосереджено слухати вчителя); *загальнокультурну* (формувати естетичне ставлення до навколишньої дійсності); *здоров'язбережувальну* (формувати правильну поставу; підтримувати сприятливий емоційний настрій); *соціальну* (співпрацювати з однокласниками й учителем); *інформаційно-комунікативну* (оперувати інформацією, отриманою на уроці);
- **предметні:** розширити уявлення про емоційний зміст музики; опанувати поняття «звуки», «мотиви», «фрази», «речення», «музична форма»; розвивати уяву, уміння імпровізувати; удосконалювати вокальні *навички*; прищеплювати інтерес до музики та співу.

Музичний матеріал: П. Майборода «Пісня про вчительку», В. Шаїнський «Чого вчать у школі», Ф. Колесса «Школяр», М. Дремлюга «Пісня про школу», В. Лепешко «Поспішай до школи».

Обладнання: фонохрестоматія*; музичні інструменти; ТЗН.

Наочні посібники: підручник; портрети П. Майбороди, В. Шаїнського.

Тип уроку: урок введення в тему.

ХІД УРОКУ

Учні входять до класу під музику (В. Лепешко «Поспішай до школи»).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

2. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ Й МЕТИ УРОКУ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Дзвоник знову запросив нас на урок, щоби продовжити знайомитися з чарівним світом музики. На уроках музичного мистецтва у 1-му й 2-му класах ми дізнавалися про світ музичних творів, про музичну мову й розвиток музики. Цього навчального року на нас знову очікують цікаві музичні пригоди.

3. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

- ♦ Що таке музика? (*Мистецтво звуків, що зображує життя людей та навколишній світ.*)
- ♦ Що становить музику? (*Музичні твори.*)
- ♦ Хто потрібен для того, щоби музика жила? Допишіть пропущені літери у словах.

К	..	..	П	О	..	И	Т	О	Р
С	..	..	Х	А	Ч				
В	..	..	..	..	..	В	Е	Ц	Ь

- ♦ Якими бувають музичні твори?
- ♦ Хто виконує музику?

Гра «Шумить, співає, грає»

Учитель називає предмети або явища природи, а учні мають швидко відповісти, що ці предмети або явища роблять. **Наприклад:** ліс... (*шумить*), оркестр... (*грає*), хор... (*співає*). Можна замінити словесні відповіді імітуванням звуків або рухів. **Слова для гри:** бандура, дощ, соловей, гітарист, гусак, літак, джміль, співак, потяг, вокаліст, піаніст.

* Тут і далі — див. *Музичне мистецтво. 1—4 класи. Фонохрестоматія відповідно до програми та чинних підручників [Електронний ресурс] / укл. О. І. Золотарьова. — Х.: Видавнича група «Основа», 2015. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).*

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Слухання музики

Учитель. Послухайте уважно вірш. Якщо ви погоджуватиметеся, то підводьте руки вгору, якщо ні — опускайте (*декламує вірш «Кличе, зве дзвіночок нас...» зі с. 4 підручника*).

- ♦ Отже, як потрібно слухати музику?

Чарівний світ мистецтва існує майже сорок тисячоліть. Твори різних його видів (літератури, театру, танцю, музики, живопису, скульптури, архітектури) по-різному прямують до серця людини: деякі з них ми сприймаємо зором, інші — слухом. Музична мова складається зі звуків. Звуки поєднуються у мотиви, мотиви — у фрази, а фрази — у речення, що виражають певну музичну думку. Мелодія може звучати гучно і тихо, повільно і швидко. Вона буває веселою і сумною, грайливою і похмурою. Але будь-який музичний твір має будову.

Будову музичного твору називають **музичною формою**. Елементами музичної форми є *мотив, фраза, речення, частина, куплет* та ін.

- ♦ Проспівайте поспівку «У ясний осінній день...» на одному звуці за схемою зі с. 5 підручника.
- ♦ Розгляньте будову поспівки. Скільки в ній музичних фраз і речень?

Гра «Композитор»

- ♦ Чи змогли б і ви стати композитором? Випробуйте себе та складіть мелодію до цієї поспівки. (*Учні складають мелодії. Кращий варіант вивчає весь клас.*)

Музичні твори, що виконують на музичних інструментах, називають *інструментальними*, а твори для співу — *вокальними*. Віддавна людина свій настрій, свої почуття відображала у пісні — найпоширенішому музичному жанрі. Ми знаємо, що пісні бувають народними або їх створюють композитори, які свого часу були такими самими школярами, як і ви. Навчання у школі — це чудовий час у житті кожної людини. Мабуть, тому школі й учителям композитори присвячують багато творів. Наприклад, видатний український композитор Платон Майборода: він у шкільні роки самотужки вивчив нотну грамоту, опанував гру на кількох народних інструментах, керував шкільним музичним гуртком. Уже тоді Платон Майборода вперше самостійно намагався писати музику.

- ♦ Із якими почуттями ставиться автор «Пісні про вчительку» П. Майборода до своєї вчительки?

Слухання пісні П. Майбороди «Пісня про вчительку»

- ♦ Як музика передає почуття композитора?

Школа відчиняє перед вам двері у світ знань, науки, мистецтва. Чого саме вчать у школі? Про це ми дізнаємось із пісні Володимира Шайнського «Чого вчать у школі». Послухайте її і, якщо вона вам знайома, — підспівуйте.

Слухання пісні В. Шайнського «Чого вчать у школі»

- ♦ Пригадайте пісні про школу та школярів, що ми вивчали у попередні роки.
Учні повторюють пісні Ф. Колесси «Школяр», М. Дремлюги «Пісня про школу».

Вокально-хорова робота

Учитель. Не тільки дорослі митці присвячують свої твори школі, а й ваші однолітки. Так, 9-річний школяр Валерій Зінченко написав вірш, що присвятив початку навчального року, а композитор Володимир Лепешко поклав цей вірш на музику. Так з'явилася пісня «Поспішай до школи» (*див. с. 6 підручника*).

Слухання та розучування пісні В. Лепешка «Поспішай до школи», визначення фраз і речень пісні

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Учні виходять із класу під музику (*В. Шайнський «Чого вчать у школі»*).

Урок 2. КАЗКА ПРО ТРЬОХ КИТІВ

Дата _____

Клас _____

Мета (формувати компетентності):

- **ключові:** *уміння вчитися* (уміння зосереджено слухати вчителя); *загальнокультурну* (формувати естетичне ставлення до навколишньої дійсності); *здоров'язбережувальну* (формувати правильну поставу; підтримувати сприятливий емоційний настрій; усвідомлювати необхідність безпечної поведінки для збереження здоров'я); *соціальну* (співпрацювати з однокласниками й учителем); *інформаційно-комунікативну* (оперувати інформацією, отриманою на уроці);
- **предметні:** розширити уявлення про емоційний зміст музики; опанувати поняття «жанри музики», «пісня», «мелодія», «танцювальна музика», «марш», «реприза»; активізувати образне мислення; удосконалювати вокальні навички, уяву, уміння імпровізувати; прищеплювати інтерес до музики та співу.

Музичний матеріал: В. Шайнський «Чого вчать у школі», Д. Кабалевський «Три кити», Р. Паулс «Кашалотик», посівка «Запросив шкільний дзвінок», В. Лепешко «Поспішай до школи».

Обладнання: фонохрестоматія; музичні інструменти; ТЗН.

Наочні посібники: підручник; портрет Д. Кабалевського.

Тип уроку: комбінований урок.

ХІД УРОКУ

Учні входять до класу під музику (В. Шайнський «Чого вчать у школі»).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

2. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ Й МЕТИ УРОКУ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Ще у 1-му класі ви почули легенду про трьох китів, на спинах яких, за давніми віруваннями, трималася Земля. Тоді ж ви познайомилися із «трьома музичними китами». Сьогодні ми зустрінемося із цими «китами» знову.

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Слухання музики

Учитель. Можна сказати, що майже вся музика тримається на «трьох китах» — відтоді, коли зароджувалося це чарівне мистецтво звуків. Звісно, вислів «три кити» є умовним. Це — три основних жанри музики.

- ♦ Що це за жанри? Як звучать цих «трьох музичних китів»?
- ♦ Пригадайте: яка музика зустріла сьогодні вас, коли ви заходили до класу? Так, це була пісня.
- ♦ Які пісні ми слухали та співали на попередньому уроці?

Ось ми і знайшли першого «кита» музики — це *пісня*. Головними ознаками пісні є *наспівність, мелодійність*.

Мелодія — це одноголосна музична думка. Вона може передавати різні настрої, почуття, образи. У перекладі з грецької мелодія означає «спів пісні», «наспів». Про мелодію пісні можна сказати, що вона *пісенна*.

Ім'я другого «кита» ви впізнаєте швидко. Ви знаєте, що на святі звучать не лише пісні, а й інша музика. Яка саме? Це — *танцювальна музика*. Вона так само, як і пісні, є дуже різноманітною. Упродовж століть народи світу створювали свої пісні й танці. Давні танці поступилися місцем новим, хоча деякі з них популярні й досі (наприклад, вальс, полька, гопак, танки-хороводи). Про інші танці (наприклад, гавот, контрданс, менует) ми знаємо лише завдяки їх описам та найкращим зразкам музики.

- ♦ Поміркуйте: якою має бути музика танців?

Так, вона повинна бути ритмічною, пластичною, динамічною, тобто *танцювальною*.

Ім'я третього «кита» назвати також нескладно, якщо згадати кілька епізодів з життя людей. Спортсмени перед початком змагань ідуть стадіоном із величезними прапорами, рухаються чітко та злагоджено. Під часу парад у на майдані солдати крокують твердо та бадьоро, а попереду них — великий військовий оркестр.

- ♦ Яку музику ви уявляєте?

Так, це — *марш*.

Музика маршу — особлива музика. Вона вирізняється чіткістю, бадьорістю, енергійністю. Про таку музику кажуть, що вона — *маршова*, тобто має маршовий характер.

Пісня, танець і марш — головні музичні жанри (різновиди музики).

Музика існує трьох типів: *пісенна, танцювальна, маршова*.

Російський композитор Дмитро Кабалевський назвав пісню, танець і марш трьома музичними «китами» і навіть присвятив їм твір, що так і назвав — «Три кити».

- ♦ Послухайте твір Д. Кабалевського та скажіть: які «кити» музики прозвучали?

**Слухання музики (Д. Кабалевський «Три кити»),
обговорення особливостей кожного фрагмента**

- ♦ Позначте пісенну музику плавними рухами рук, танцювальну — оплесками, а маршову — крокуванням на місці.

Повторне слухання музики (Д. Кабалевський «Три кити») із відповідними рухами

Повторення музичного фрагмента називають **репризою**.

У нотному записі репризу позначають особливим знаком.

Вокально-хорова робота

Учитель. Один із «китів» — пісня — подарував нам поспівку «Запросив шкільний дзвінок» (с. 11 підручника).

- ♦ Послухайте поспівку та скажіть: про яких музичних товаришів у ній ідеться?

Слухання поспівки «Запросив шкільний дзвінок»

- ♦ Назвіть складові цієї поспівки. (*Музичні фрази*.)
- ♦ Чи помітили ви щось особливе у мелодії цієї поспівки? (*Мелодія у кожній фразі однакова*.)

Повторення музичного фрагмента називають **репризою**.

Розучування, виконання поспівки «Запросив шкільний дзвінок» у характері пісні, танцю, маршу

До речі, кити — дуже симпатичні морські тварини, які вражають розмірами та цікавим умінням утворювати фонтани. Саме про такого симпатичного кита йдеться у веселій пісні Раймонда Паулса «Кашалотик» (с. 12—13 підручника).

- ♦ Послухайте пісню та скажіть: які «музичні кити» потоваришували у цьому творі?

**Слухання пісні Р. Паулса «Кашалотик», розучування,
виконання з крокуванням та танцювальними рухами**

Продовження розучування пісні В. Лепешка «Поспішай до школи»

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

- ♦ Про яку легенду ми згадали сьогодні на уроці?
- ♦ На яких «трьох китах» тримається музика?
- ♦ Який характер має кожен із «трьох китів музики»?

Учні виходять із класу під музику (Р. Паулс «Кашалотик»).